SÖZ, KÜLTÜR VE DÜNYA

PROF. DR. GHADIR GOLKARIAN

ARMAĞANI

WORD, CULTURE AND THE WORLD

FETSCHRİFT IN HONOR OF

PROFESSOR GHADIR GOLKARIAN

DEMAVEND

Demavend Yayınları: 182
1. Baskı, İstanbuL, 2026
Yayın yönetmeni: Neval Güzelyüz
Editör: Prof. Dr. Nimet Yıldırım
Kapak tasarımı ve iç düzen: Demavend
Eserin türü: Araştırma-İnceleme
Eserin özgün dili: Türkçe

© Bu eserin bütün hakları Demavend Yayınları'na aittir. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası'nın hükümlerine göre eserin tamamı ya da bir bölümünün, izinsiz olarak elektronik, mekanik, fotokopi veya herhangi bir kayıt sistemi ile yayınlanması, çoğaltılması ya da depolanması yasaktır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 51286
ISBN: 978-625-7087-75-9

Demavend Yayınları
Başak Mah. Yeşil Vadi Cad.
Metrokent, A1 Blok, D. 87
Başakşehir-İSTANBUL
☎ : 0090 547 450 60 70
http://www.demavend.com.tr

Kütüphane Bilgi Kartı
(Cataloging-in-Publication Data)
1. Dil ve edebiyat 2. Sosyal bilimler
3. Prof. Dr.Ghadir Golkarian

İÇİNDEKİLER

- ALİ ŞÎR NEVÂYÎ'NİN POETİKASINDA SÖZÜN KUTSALLIĞI
  DR. MUHTEREM SAYGIN (SAYFA 1-17)
- MİLLİ TARİH, KÜLTÜR VE EDEBİYAT (HÜSEYN CAVİD YARTICILIĞI ÜZERİNE BİR İNCELEME)
  PROF. DR. LÜTVİYYE ASGERZADE (SAYFA 18-37)
- AYTMATOV ANLATILARINDA VAROLUŞ MEKÂNI OLARAK ANA DİL
  PROF. DR. RAMAZAN KORKMAZ (SAYFA 38-43)
- NİZAMİ GƏNCƏVİNİN TİBBİ MƏSLƏHƏTLƏRİNİN GÜNÜMÜZLƏ
  ƏSMƏTXANIM MƏMMƏDOVA (SAYFA 44-53)
- EPİSTEME VE MEKÂN: MEKÂNIN EDEBİ ESERLERDE GÖRÜNTÜ SEVİYELERİ
  PROF. DR. AHMET İÇLİ (SAYFA 54-103)
- MEVLÂNA'DA DİL FELSEFESİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER
  PROF.DR. ESRA KARABACAK (SAYFA 104-109)
- PAPA XIV. LEO'NUN TÜRKİYE ZİYARETİ VE TÜRKİYE-VATİKAN İLİŞKİLERİ
  PROF. DR. OZAN ÖRMECİ (SAYFA 110-120)
- HÜSEYN CAVİD YARADICILIĞINDAİCTİMAİ-FELSEFİ DÜŞÜNCƏLƏRİN BƏDİİ İFADƏSİ
  DOÇ. DR. ZEYNALOVA AYTAC XALİD QIZI (SAYFA 121-131)
- İSKİTLER / SAKALAR VE YAYILMA ALANLARI
  PROF. DR. NECATİ DEMİR (SAYFA 132-145)
- KELÎLE VE DİMNE'NİN FARSÇA ÇEVİRİLERİ
  PROF. DR. NİMET YILDIRM (146-157)
- NÎMÂ YÛŞÎC'İN "DÂRÛG" VE MEHDÎ EHEVÂN-İ SÂLİS'İN "ZEMESTÂN" ŞİİRLERİNDE DOĞA SEMBOLİZMİ, TOPLUM-SAL YABANCILAŞMA VE UMUT
  PROF. DR. ALİ GÜZELYÜZ (SAYFA 158-173)

- SCİENCE AND PHİLOSOPHY AS A BRİDGE FOR THE INTEGRATİON OF TURKİC STATES ALONG THE MODERN SİLK ROAD
  DR. NEİL WATSON *(SAYFA 174-177)*
- MEVLÂNÂ'NIN ESERLERİNDE KIRILARAK YAPILMAK, PARÇALANARAK BÜTÜNLEŞMEK
  PROF. DR. ALİ YILDIRIM *(SAYFA 178-186)*
- **المرأة في مجتمع جبران خليل جبران وحياته: مقاربة اجتماعيّة وأدبيّة**
  دوكتور رشاد حسنوف *(SAYFA 187-191)*
- SAMED BEHRENGİ ÖRNEĞİ İLE DEVRİMCİ EDEBİYATIN TOPLUMSAL UYANIŞA ETKİSİ
  YRD. DOÇ. DR. ABBAS KARAAĞAÇLI *(SAYFA 192-201)*
- JANRLARARASI ƏLAQƏDƏ STRUKTUR İNTEQRASİYASI VƏ YENİLƏNMƏLƏR
  DOÇ. DR. SƏADƏT ŞIXIYEVA *(SAYFA 202-213)*
- İRAQ-TÜRKMAN MƏTBUATINDA TƏMSİL OLUNAN ƏRƏBDİLLİ ƏDİBLƏR: İBRAHİM DAQUQİ
  DOÇ. DR. ŞAHANƏ ŞAHBAZOVA *(SAYFA 214-221)*
- EHL-İ BEYT ODAKLI TASAVVUF ANLAYIŞI (SEYYİD YAHYA EŞ-ŞİRVANİ ÖRNEĞİNDE)
  FERİDE SEYİTOVA *(SAYFA 222-232)*
- İRAN'IN TİYATRO TARİHİ
  ASUMAN GÖKHAN *(SAYFA 233-240)*
- FÜZULİ DİVANINDA İŞLƏNƏN SÖZ BİRLƏŞMƏLƏRİNİN QRAMATİK- ÜSLUBİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ HAQQINDA BƏZİ QEYDLƏR
  DOÇ. DR. MƏLİKOV TƏRLAN PAŞA OĞLU *(SAYFA 241-248)*
- XIV-XV ƏSRLƏR AZƏRBAYCAN POEZİYASINDA ƏLİ İBN ƏBU TALİB (Ə) ŞƏXSİYYƏTİ VƏ HİKMƏTİ
  DR. ŞƏHLA MƏCİDOVA *(SAYFA 249-259)*
- MƏHƏMMƏD FÜZULİNİN ANADİLLİ "DİVAN"ININ NƏŞRLƏRİNİN FİLOLOJİ TƏHLİLİ
  DOÇ. DR. XATİRƏ YUSİFOVA *(SAYFA 260-277)*
- INTELLECTUAL, CULTURAL, AND ECONOMIC MECHANISMS OF INTEGRATION OF TURKIC STATES ALONG THE MODERN SILK ROAD
  DOÇ. DR. ZOHRA ALİYEVA *(SAYFA 278-281)*

Editörün Takdimi

Dünya akademik geleneğinde, bir bilim insanı adına hazırlanan armağan kitaplarının yayımlanması, yalnızca belirli bir kişiye duyulan saygının ifadesi değildir; aynı zamanda yıllar boyunca nesilden nesile aktarılan, sayısız düşüncenin filizlenmesine zemin hazırlayan bir düşünce ekolüne, köklü bir bilim geleneğine ve kalıcı bir kültürel mirasa duyulan vefanın da ifadesidir. Bu bakımdan, kıymetli okuyucuların istifadesine sunulan bu eser, yalnızca bilimsel makalelerden oluşan bir derleme olmayıp; hayatının büyük bölümünü bilgiye, kültüre, eğitime ve milletler arasında diyaloğun geliştirilmesine adamış seçkin bir bilim insanına akademik camianın duyduğu minnet, vefa ve takdirin aynasıdır.

Prof. Dr. Ghadir Golkarian, ilmî ve kültürel faaliyetlerinin kapsamı bakımından herhangi bir akademik disiplinin veya belirli bir çalışma alanının sınırları içine sığdırılamayacak müstesna şahsiyetlerden biridir. O, bilgiyi makam ve itibar elde etmenin bir aracı olarak değil; hakikati aydınlatmanın ve insanlığa karşı sorumluluk taşımanın bir gereği olarak gören bilim insanları arasında yer almaktadır. Yaklaşık kırk yıla yaklaşan kesintisiz ve verimli akademik hayatı boyunca üniversite, edebiyat, kültür, medya ve bilimsel araştırma alanlarında ortaya koyduğu çalışmalar, yorulmak bilmeyen bir araştırmacının portresini gözler önüne sermektedir. Kendisi daima bilgiyi dersliklerin sınırları dışına taşımaya; onu toplumsal kültürün, medyanın, kültürel diplomasinin ve medeniyetler arası diyaloğun hizmetine sunmaya gayret göstermiştir.

Bilim dünyasında giderek artan uzmanlaşmanın araştırmacıları dar disiplinlerin sınırları içine hapsettiği günümüzde Prof. Dr. Golkarian, disiplinlerarası yaklaşımın en seçkin temsilcilerinden biri olarak temayüz etmektedir. Edebiyatı, dilbilimi, sözlükbilimini, tercümeyi, gazeteciliği, siyaset bilimini ve uluslararası ilişkileri birbirinden bağımsız çalışma alanları olarak değil; aynı düşünce sisteminin birbirini tamamlayan unsurları olarak değerlendirmektedir. Eserlerinin kalıcılığının sırrı da hiç şüphesiz bu bütüncül bakış açısında saklıdır. Çünkü o, dili yalnızca bir ifade vasıtası olarak görmemekte; onu milletlerin kültürel kimliğinin temel taşı ve insanlar arasındaki karşılıklı anlayışın ilk basamağı olarak değerlendirmektedir.

Prof. Dr. Golkarian'ın ilmî şahsiyetini tek bir kavramla ifade etmek gerekirse, hiç kuşkusuz bu kavram **"kültürler arasında köprü kurmak"** olacaktır. Akademik hayatının önemli bir bölümünü Fars edebiyatı ile Türk dünyası arasında kalıcı bağlar kurmaya, İran'ın zengin kültürel mirasını Türk okuyucusuna tanıtmaya ve aynı zamanda Türk dili ile kültürünü Farsça konuşan akademik çevrelere ulaştırmaya adamıştır. Bu çaba yalnızca ilmî bir faaliyet değil; iki büyük medeniyet havzasını birbirine yaklaştırmayı amaçlayan kültürel bir misyon niteliği taşımaktadır. Günümüz dünyasında bu misyonun değeri her zamankinden daha da büyüktür.

Prof. Dr. Golkarian'ın Farsça, Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, İngilizce, Arapça ve Rusçaya hâkimiyeti, yalnızca çok dil bilmenin ötesinde;

farklı düşünce ve kültür gelenekleri içerisinde yaşayabilmenin de göstergesidir. O, dilleri yalnızca tercümenin aracı olarak değil; dünyayı tanımanın, milletlerin birbirini daha iyi anlamasının ve ilmî diyaloğun gelişmesinin kapısını aralayan imkânlar olarak değerlendirmektedir. Belki de bu sebeple eserleri yalnızca İran'da değil; Türkiye, Azerbaycan Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve daha birçok ülkede okuyucu bulmuş, farklı akademik çevrelerde ilgiyle karşılanmıştır.

Bu çok kültürlü bakış açısı, en belirgin biçimde sözlükbilimi alanındaki eserlerinde kendisini göstermektedir. Hazırladığı **Türkçe–İngilizce–Farsça Üç Dilli Sözlük**, **Genel Azerbaycan Türkçesi–Farsça ve Farsça–Azerbaycan Türkçesi Sözlüğü**, **Türkçe–Farsça ve Farsça–Türkçe Sözlüğü**, **Hukuk Terimleri Sözlüğü** ile **Rusça Sözlüğü**, yalnızca başvuru eserleri değildir. Bunlar aynı zamanda diller arasındaki engelleri kaldırmayı, milletler arasındaki ilmî ve kültürel iletişimi güçlendirmeyi hedefleyen sistemli çalışmaların ürünüdür. Günümüzde bu eserler, öğretim üyeleri, öğrenciler, mütercimler ve araştırmacılar için güvenilir başvuru kaynakları hâline gelmiş; karşılaştırmalı dil ve edebiyat çalışmalarına kalıcı katkılar sağlamıştır.

Dil ve edebiyat alanındaki bu kalıcı hizmetlerinin yanı sıra Prof. Dr. Golkarian, sosyal bilimler araştırmacısının yaşadığı çağın meselelerinden uzak kalmaması gerektiğini daima savunmuştur. Bu sebeple ilmî çalışmalarının önemli bir kısmını siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, jeopolitik, bölgesel güvenlik, enerji politikaları ve Orta Doğu çalışmaları teşkil etmektedir. Bu gayretlerin sonucu olarak, **SCI, SSCI, AHCI, ESCI, Scopus ve ISC** indekslerinde taranan seçkin uluslararası dergilerde çok sayıda bilimsel makalesi yayımlanmış; ayrıca bölgesel çalışmalar ve uluslararası ilişkiler alanında bugün araştırmacılar tarafından başvurulan önemli eserler kaleme almıştır.

History of Modernization in Türkiye, Empires and Anarchies: A Brief History of Oil in the Middle East ile *Iran's Nuclear Energy: Peaceful or Military? An Analysis About Iran Nuclear Crises* adlı eserleri, onun tarihi, siyaseti, ekonomiyi ve uluslararası ilişkileri ortak bir bakış açısıyla değerlendirme çabasının yalnızca birkaç örneğini oluşturmaktadır. Bu eserleri benzer çalışmalardan ayıran en önemli özellik ise analitik yaklaşımı, güvenilir kaynaklara sürekli dayanması ve siyasî tarafgirlikten bilinçli biçimde uzak durmasıdır. Nitekim bu yaklaşım, Prof. Dr. Golkarian'ın bütün ilmî çalışmalarının ve siyasî tahlillerinin ayırt edici vasfı olmuştur.

Akademik eserlerinin yanı sıra, **Aşkın Gözyaşları**, **Umutsuzluk** ve **Sensiz Asla** adlı romanları da bu seçkin ilim adamının zarif ruhunu, edebî zevkini ve insan merkezli bakışını gözler önüne sermektedir. Siyasî analizlerinde aklın, mantığın ve ilmî muhakemenin imkânlarından yararlanan aynı kalem, edebiyat sahasında duygu, hayal ve estetiğin diliyle konuşmakta; ayrıca aruz vezniyle ve serbest tarzda kaleme aldığı şiirlerinde de coşkulu ruhunu ve ince sanat anlayışını yansıtmaktadır.

Akademik araştırmalarının yanı sıra, medya alanındaki sürekli ve etkin varlığı da Prof. Dr. Golkarian'ın ilmî kimliğinin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. **Asr-e Âzâdî**, **Mostaghel**, **Donyâ-ye Eqtesâd**, **Shargh** ve **Armân-e Mellî** gazetelerinde yayımlanan yüzlerce makale, köşe yazısı ve başyazısının yanı sıra; **Sedâ**, **Rasad**, **Kafkasya**, **Siyaset-i Hâricî** dergilerinde, **Dış İlişkiler Stratejik Konseyi**'nin siyasî-analitik yayın organında ve **Uluslararası İlişkiler Akademisi Dergisi**'nde yayımlanan uzmanlık analizleri, onun üniversiteyi hiçbir zaman toplumdan ayrı düşünmediğini açıkça göstermektedir. Ona göre bilgi, ancak toplumun meselelerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sunduğu, kamuoyunun kültürel seviyesini yükselttiği ve bölgesel ile küresel gelişmeler hakkında sorumluluk bilinciyle yürütülen sağlıklı tartışmalara zemin hazırladığı ölçüde gerçek anlamına ulaşmaktadır.

Düşünce ve medya dünyasındaki bu kesintisiz faaliyetler, Prof. Dr. Golkarian'ın zengin ilmî mirasının yalnızca bir bölümünü teşkil etmektedir. Bu mirasın diğer önemli boyutu ise dersliklerde, konferans salonlarında, üniversite kürsülerinde ve ilmî toplantılarda şekillenmiştir. Kendisi buralarda yalnızca bir öğretim üyesi olarak değil; aynı zamanda düşünceye yön veren, araştırmaya ilham kazandıran ve genç akademisyenlerin yetişmesine öncülük eden bir bilim insanı olarak görev yapmıştır. Otuzdan fazla yüksek lisans ve doktora tezine danışmanlık yapmış olması ve İran, Türkiye, Azerbaycan Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki çeşitli üniversitelerde uzun yıllar boyunca sürdürdüğü eğitim ve araştırma faaliyetleri, onun akademik misyonunun hiçbir zaman kitap ve makale yazmakla sınırlı kalmadığını; aksine, bugün farklı üniversite ve araştırma merkezlerinde görev yapan yeni araştırmacı kuşaklarının yetiştirilmesiyle devam ettiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Prof. Dr. Golkarian'ın ilmî şahsiyetinin bir diğer belirgin özelliği ise teori ile pratiği başarıyla buluşturabilmesidir. Akademisyenlerin önemli bir kısmı ya yalnızca araştırma dünyasında kalmakta ya da güncel siyasî gelişmeler üzerine yorum yapmakla yetinmektedir. Oysa bu iki alan arasında kalıcı bir denge kurabilen bilim insanlarının sayısı oldukça sınırlıdır. Prof. Dr. Golkarian, derin akademik birikimini bölgesel ve uluslararası gelişmelere ilişkin gerçekçi değerlendirmelerle birleştirmeyi başarmış; siyasî tartışmaların çoğu zaman duygusallığın gölgesinde kaldığı dönemlerde dahi aklın, itidalin ve ilmî tarafsızlığın sesi olmaya özen göstermiştir. Bu sebeple onun analizleri, araştırmacılar, siyaset bilimciler ve uzman medya kuruluşları tarafından sürekli ilgiyle takip edilmiş; belgeye dayanan, objektif ve ilmî ölçütlere bağlı analizlerin başarılı örnekleri arasında değerlendirilmiştir.

Şüphesiz böylesine zengin ve üretken bir ilmî hayatın, dünya bilim ve kültür çevrelerinin dikkatinden uzak kalması düşünülemezdi. Prof. Dr. Ghadir Golkarian'ın 1994 yılında **Altın Kitap Edebiyat Ödülü**'ne layık görülmesi, 2001 yılında **Türk Dünyası Yazarlar ve Sanatçılar Vakfı** tarafından **Türk Edebiyatına Hizmet Özel Ödülü** ile onurlandırılması, 2007 yılında **Türkiye Yazarlar Birliği Ödülü**'nü alması, 2017 yılında **Azerbaycan Yazarlar**

Birliği Özel Ödülü'ne layık görülmesi ve ayrıca **Yakın Doğu Üniversitesi** tarafından bilimsel yayınları dolayısıyla **Academician Award** ile taltif edilmesi, uzun yıllara yayılan ilmî ve kültürel hizmetlerinin uluslararası düzeyde takdir edildiğinin açık göstergeleridir. Bu ödüller, yalnızca şahsî başarıların nişanesi değil; bilgiyi ahlâkla, kültürü sorumluluk duygusuyla ve ilmî araştırmayı akademik dürüstlükle birleştiren bir bilim insanına duyulan güvenin de ifadesidir.

Bununla birlikte, Prof. Dr. Ghadir Golkarian'ın en büyük başarısını ne yayımladığı kitapların sayısında, ne makalelerinde, ne kazandığı ödüllerde ve ne de üstlendiği akademik görevlerde aramak gerekir. Onun asıl mirası; ilmî şahsiyetinden, tevazuundan, titiz çalışma anlayışından, fikrî disiplininden ve özgür düşünceye bağlılığından ilham alan öğrenciler, araştırmacılar, mütercimler ve bilim insanlarından oluşan geniş bir nesildir. Prof. Dr. Golkarian, gerçek bir hocanın büyüklüğünün, her şeyden önce kaleme aldığı eserlerden ziyade yetiştirdiği insanların zihninde ve karakterinde bıraktığı kalıcı izlerle ölçüldüğünü hayatı boyunca göstermiştir. Bu etki, zaman geçtikçe zayıflamak bir yana, yeni nesillerin çalışmalarında ve düşünce dünyasında yaşamaya devam etmektedir.

İşte bu bakımdan elinizdeki eser, yalnızca seçkin bir bilim insanına ithaf edilmiş bir armağan kitabı değil; aynı zamanda uzun yıllar boyunca kültürün, dilin, edebiyatın, sosyal bilimlerin ve milletler arası diyaloğun gelişmesine adanmış bir düşünce dünyasına duyulan vefanın da ifadesidir. Bu kitapta yer alan makalelerin her biri, farklı bir bakış açısından Prof. Dr. Golkarian'ın ilmî ilgi alanlarının genişliğini ve fikrî etkisinin derinliğini yansıtmakta; birlikte değerlendirildiklerinde ise onun bölgesel ve uluslararası akademik çevrelerde bıraktığı kalıcı etkinin bütüncül bir portresini ortaya koymaktadır.

Bu armağan kitabının editörü olarak, davetimizi kabul ederek bu kıymetli eserin hazırlanmasına ilmî katkılarıyla iştirak eden bütün değerli meslektaşlarıma, araştırmacılara ve yazarlara en içten teşekkürlerimi sunmayı bir görev addediyorum. Aynı şekilde, değerlendirme sürecinde emeği geçen hakemlere, akademik çalışma arkadaşlarıma, yayınevi mensuplarına ve kitabın hazırlanması ile yayımlanmasının her safhasında desteklerini esirgemeyen bütün dostlarımıza da şükranlarımı ifade etmek isterim.

Temennim odur ki bu eser, Prof. Dr. Ghadir Golkarian'ın ilim ve kültür hayatına yaptığı engin katkılar karşısında ancak denizde bir damla mesabesinde olsa da, akademik camianın kendisine duyduğu saygı, minnet ve vefanın samimi bir nişanesi olarak kabul edilsin. Hiç şüphe yoktur ki onun yorulmak bilmeyen ilmî gayretleri ve kültürel hizmetleri, yalnızca İran'ın değil, Türk dünyasının ve uluslararası akademik çevrelerin müşterek ilmî hafızasında da yaşamaya devam edecektir.

Prof. Dr. Nimet Yıldırım
Fars Dili ve Edebiyatı Profesörü
Atatürk Üniversitesi, Erzurum / Türkiye

Editor's Preface

Within the long-established tradition of international academia, the publication of a *Festschrift* in honour of a distinguished scholar is far more than a symbolic expression of respect for an individual. It also represents a tribute to a scholarly tradition that has been transmitted from one generation to another over many years, to an intellectual school that has inspired countless ideas, and to a lasting cultural legacy that continues to enrich the world of learning. It is in this spirit that the present volume is respectfully offered to its readers. Rather than being merely a collection of scholarly essays, it stands as a reflection of the gratitude, appreciation, and profound respect of the academic community for an eminent scholar who has devoted the greater part of his life to knowledge, culture, education, and the promotion of dialogue among nations.

Professor Ghadir Golkarian is undoubtedly one of those exceptional scholars whose intellectual and cultural contributions cannot be confined within the boundaries of a single academic discipline or a particular field of specialization. Throughout his career, he has regarded knowledge not as an instrument for attaining position or prestige, but as a means of illuminating truth and fulfilling a profound responsibility towards humanity. During nearly four decades of uninterrupted and highly productive academic activity, his contributions to higher education, literature, culture, journalism, media, and scientific research have portrayed the image of a tireless scholar whose intellectual curiosity has never ceased. He has consistently endeavoured to take knowledge beyond the walls of the classroom, placing it at the service of society, culture, media, cultural diplomacy, and dialogue among civilizations.

At a time when increasing academic specialization has often confined scholars within the narrow boundaries of individual disciplines, Professor Golkarian has emerged as one of the most distinguished advocates of an interdisciplinary approach. He has never regarded literature, linguistics, lexicography, translation studies, journalism, political science, and international relations as isolated fields of inquiry; rather, he has viewed them as complementary dimensions of a unified intellectual system. There is little doubt that the enduring significance of his scholarly achievements lies precisely in this holistic perspective. For him, language has never been merely a vehicle of expression; it constitutes one of the fundamental pillars of cultural identity and the first bridge leading to mutual understanding among peoples.

If one were to describe Professor Golkarian's scholarly personality in a single phrase, it would undoubtedly be **"building bridges between cultures."** A substantial part of his academic life has been dedicated to establishing lasting intellectual connections between Persian literature and the Turkic world, introducing the rich cultural heritage of Iran to Turkish readers, while

simultaneously making the Turkish language and culture accessible to Persian-speaking academic communities. This endeavour has represented far more than an academic pursuit; it has been a genuine cultural mission aimed at bringing two great civilizational spheres closer together. In today's increasingly interconnected yet polarized world, the significance of such a mission is greater than ever before.

Professor Golkarian's mastery of Persian, Turkish, Azerbaijani Turkish, English, Arabic, and Russian represent not only multilingual competence but also an exceptional ability to live intellectually within diverse cultural and philosophical traditions. He has regarded languages not merely as instruments of translation but as gateways to understanding the world, enabling peoples to know one another more deeply and fostering meaningful scholarly dialogue across cultures. It is perhaps for this reason that his works have attracted readers not only in Iran but also in Türkiye, the Republic of Azerbaijan, the Turkish Republic of Northern Cyprus, and many other countries, earning recognition and appreciation among diverse academic communities.

This multicultural vision is perhaps most clearly reflected in his remarkable contributions to lexicography. His **Turkish–English–Persian Trilingual Dictionary**, the **Comprehensive Azerbaijani Turkish–Persian and Persian–Azerbaijani Turkish Dictionary**, the **Turkish–Persian and Persian–Turkish Dictionary**, the **Dictionary of Legal Terminology**, and the **Russian Dictionary** are far more than ordinary reference works. They represent systematic scholarly efforts aimed at removing linguistic barriers and strengthening academic and cultural communication among nations. Today, these publications have become indispensable reference sources for university professors, students, translators, interpreters, and researchers, making lasting contributions to comparative linguistic and literary studies.

In addition to these enduring contributions to language and literature, Professor Golkarian has consistently maintained that scholars in the social sciences should never remain detached from the major issues of their own age. Accordingly, a significant portion of his academic work has been devoted to political science, international relations, geopolitics, regional security, energy policy, and Middle Eastern studies. As a result of these scholarly endeavours, numerous articles authored by him have been published in distinguished international journals indexed in **SCI, SSCI, AHCI, ESCI, Scopus,** and **ISC**. Furthermore, he has produced a number of influential books in the fields of regional studies and international relations that continue to serve as valuable references for scholars and researchers.

Among these works, *History of Modernization in Türkiye*, *Empires and Anarchies: A Brief History of Oil in the Middle East*, and *Iran's Nuclear Energy: Peaceful or Military? An Analysis About Iran Nuclear Crises*

represent only a few examples of his efforts to interpret history, politics, economics, and international relations through an integrated analytical perspective. What distinguishes these publications from many comparable studies is their rigorous analytical methodology, their consistent reliance upon reliable documentary evidence, and their deliberate avoidance of political partisanship. Indeed, these characteristics have become the defining features of Professor Golkarian's entire scholarly production as well as of his political analyses.

Alongside his academic publications, Professor Golkarian has also demonstrated his literary sensibility through his novels *The Tears of Love*, *Hopelessness*, and *Never Without You*. These literary works reveal the refined spirit, aesthetic sensitivity, and profoundly humanistic outlook of this distinguished scholar. The same intellectual who approaches political analysis through reason, logic, and rigorous scholarly judgement speaks, within the realm of literature, through the language of emotion, imagination, and artistic expression. His poetry, composed both in the classical **aruz** metre and in free verse, likewise reflects his emotional depth and refined artistic taste.

Professor Golkarian's continuous and active presence in the media constitutes another inseparable dimension of his scholarly identity. In addition to publishing hundreds of articles, editorials, and opinion columns in the newspapers **Asr-e Āzādī**, **Mostaghel**, **Donyā-ye Eqtesād**, **Shargh**, and **Armān-e Mellī**, he has contributed expert political analyses to the journals **Sedā**, **Rasad**, **Kafkasya**, and **Siyāsat-e Khārijī**, as well as to the analytical publications of the **Strategic Council on Foreign Relations** and the **Journal of the Academy of International Relations**. These activities clearly demonstrate that he has never regarded the university as an institution isolated from society. In his understanding, knowledge attains its true significance only when it contributes to a deeper understanding of society's challenges, elevates public intellectual culture, and provides the foundation for responsible discussions concerning regional and global developments.

These uninterrupted scholarly and media activities constitute only one aspect of Professor Golkarian's rich intellectual legacy. Another equally significant dimension has been shaped in classrooms, conference halls, university lecterns, and academic gatherings. In these settings, he has served not merely as a university professor but also as a scholar who has inspired intellectual inquiry, encouraged critical research, and guided younger generations of academics. Having supervised more than thirty Master's and doctoral theses, and having taught and conducted research for many years at universities in **Iran, Türkiye, the Republic of Azerbaijan,** and the **Turkish Republic of Northern Cyprus**, he has demonstrated that his academic mission has never been limited to writing books and scholarly articles. Rather, it continues

through the education and mentorship of new generations of researchers who now serve in universities and research institutions across the region.

Another defining characteristic of Professor Golkarian's academic personality has been his remarkable ability to reconcile theory with practice. While many academics remain exclusively within the sphere of theoretical research, and others limit themselves to commenting on contemporary political developments, only a small number have successfully established a lasting balance between these two domains. Professor Golkarian has achieved precisely such a balance by combining profound academic scholarship with realistic assessments of regional and international affairs. Even during periods in which political debates have frequently been overshadowed by emotion and ideological polarization, he has consistently sought to uphold the principles of reason, moderation, scholarly objectivity, and intellectual integrity. For this reason, his analyses have been followed with sustained interest by researchers, political scientists, and professional media institutions alike, and have come to be regarded as exemplary models of evidence-based, objective, and academically rigorous political analysis.

It is only natural that such a rich and productive scholarly career has attracted the attention and appreciation of the international academic and cultural community. Professor Ghadir Golkarian's distinguished achievements have been recognized through numerous prestigious awards and honours. He received the **Golden Book Literary Award** in 1994, the **Special Award for Services to Turkish Literature** presented by the **Foundation of Writers and Artists of the Turkic World** in 2001, the **Award of the Writers' Union of Türkiye** in 2007, the **Special Award of the Azerbaijan Writers' Union** in 2017, and the **Academician Award** conferred by the **Near East University** in recognition of his outstanding scientific publications and scholarly achievements. These honours represent far more than personal distinctions; they reflect the confidence and appreciation of the international academic community for a scholar who has consistently combined knowledge with ethical responsibility, culture with intellectual commitment, and scientific research with academic integrity.

Nevertheless, Professor Ghadir Golkarian's greatest achievement cannot be measured by the number of books he has authored, the articles he has published, the awards he has received, or the academic positions he has held. His true legacy resides in the generations of students, researchers, translators, and scholars who have drawn inspiration from his academic character, intellectual discipline, humility, meticulous scholarship, and unwavering commitment to independent thought. Throughout his academic life, Professor Golkarian has demonstrated that the greatness of a teacher is measured not merely by the works he leaves behind, but, above all, by the enduring influence he exerts upon the minds, characters, and intellectual formation of

those whom he has educated. Such an influence does not diminish with time; on the contrary, it continues to live through the scholarship and ideas of succeeding generations.

From this perspective, the present volume is far more than a *Festschrift* dedicated to an eminent scholar. It is also a tribute to a lifetime devoted to the advancement of culture, language, literature, the humanities, and dialogue among nations. Each contribution included in this volume reflects, from a different perspective, both the breadth of Professor Golkarian's scholarly interests and the depth of his intellectual influence. Taken together, these studies offer a comprehensive portrait of the lasting impact he has made upon regional and international academic communities.

As the editor of this Festschrift, I consider it both an honour and a privilege to express my sincere gratitude to all distinguished colleagues, researchers, and contributors who graciously accepted our invitation and enriched this volume with their valuable scholarly contributions. I would also like to extend my heartfelt appreciation to the reviewers, my academic colleagues, the publishing team, and all those whose generous support and dedicated efforts made the preparation and publication of this work possible.

It is my sincere hope that this volume, although no more than a single drop in comparison with the vast ocean of Professor Ghadir Golkarian's scholarly and cultural achievements, will nevertheless be accepted as a genuine expression of the profound respect, admiration, gratitude, and appreciation felt by the academic community for his tireless intellectual endeavours. There is little doubt that his enduring contributions to scholarship, culture, and intercultural dialogue will continue to occupy a distinguished place not only within the intellectual heritage of Iran, but also within the collective academic memory of the Turkic world and the wider international scholarly community.

Prof. Dr. Nimet Yıldırım
Professor of Persian Language and Literature
Atatürk University
Erzurum, Turkiye

یادداشت سردبیر

در سنت دیرپای دانشگاهی جهان، انتشار مجموعه مقالاتی در پاسداشت یک استاد، صرفاً ادای احترام به یک فرد نیست؛ بلکه ارج نهادن به یک مکتب فکری، یک سنت علمی و یک میراث فرهنگی است که در طول سالیان، از نسلی به نسل دیگر انتقال یافته و در مسیر خود، اندیشه‌های بسیاری را پرورده است. از این منظر، کتابی که پیش روی خوانندگان ارجمند قرار دارد، تنها مجموعه‌ای از مقالات پژوهشی نیست؛ بلکه آیینه‌ای از سپاس، ارادت و احترام جامعه علمی به دانشمندی است که بخش اعظم زندگی خویش را وقف دانایی، فرهنگ، آموزش و گفت‌وگوی میان ملت‌ها کرده است.

پروفسور دکتر **قدیر گلکاریان** از جمله اندیشمندانی است که گستره فعالیت‌های علمی و فرهنگی او را نمی‌توان در چارچوب یک رشته دانشگاهی یا یک حوزه مطالعاتی محدود ساخت. او از آن دسته استادانی است که دانش را نه ابزاری برای کسب منزلت، بلکه رسالتی برای روشنگری و مسئولیتی در قبال جامعه انسانی دانسته است. نزدیک به چهار دهه حضور مستمر و پربار ایشان در عرصه‌های دانشگاهی، ادبی، فرهنگی، رسانه‌ای و پژوهشی، تصویری از یک پژوهشگر خستگی‌ناپذیر را پیش روی ما قرار می‌دهد؛ پژوهشگری که همواره کوشیده است دانش را از مرزهای کلاس درس فراتر ببرد و آن را به عرصه فرهنگ عمومی، رسانه، دیپلماسی فرهنگی و گفت‌وگوی تمدن‌ها وارد سازد.

در روزگاری که تخصص‌گرایی گاه پژوهشگران را در حصار رشته‌های محدود علمی محصور می‌سازد، استاد گلکاریان نمونه‌ای کم‌نظیر از یک اندیشمند میان‌رشته‌ای است؛ شخصیتی که ادبیات، زبان‌شناسی، فرهنگ‌نگاری، ترجمه، روزنامه‌نگاری، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل را نه حوزه‌هایی منفک، بلکه اضلاع مختلف یک منظومه فکری واحد می‌داند. شاید راز ماندگاری آثار او نیز در همین نگاه جامع نهفته باشد؛ نگاهی که زبان را صرفاً ابزار بیان نمی‌بیند، بلکه آن را بنیاد هویت فرهنگی ملت‌ها و نخستین گام در مسیر تفاهم میان انسان‌ها تلقی می‌کند.

اگر بخواهیم تنها یک ویژگی را به عنوان شاخصه اصلی شخصیت علمی پروفسور گلکاریان برگزینیم، بی‌تردید باید از **پل‌سازی میان فرهنگ‌ها** یاد کنیم. بخش عمده‌ای از زندگی علمی ایشان صرف ایجاد ارتباط میان ادبیات فارسی و جهان ترک، معرفی گنجینه‌های فرهنگی ایران به مخاطبان ترک‌زبان و نیز شناساندن ادبیات و فرهنگ ترکی به جامعه علمی فارسی‌زبان شده است. این تلاش، صرفاً فعالیتی علمی نبوده، بلکه رسالتی فرهنگی برای نزدیک ساختن دو حوزه بزرگ تمدنی بوده است؛ رسالتی که در روزگار ما، ارزشی دوچندان یافته است.

تسلط استاد گلکاریان بر زبان‌های فارسی، ترکی استانبولی، ترکی آذربایجانی، انگلیسی، عربی و روسی، تنها مهارتی زبانی نیست؛ بلکه نشانه زیستن در چندین سنت فکری و فرهنگی است. او زبان‌ها را نه به عنوان ابزار ترجمه، بلکه به عنوان دریچه‌هایی برای شناخت جهان، فهم متقابل ملت‌ها و توسعه گفت‌وگوی علمی تلقی کرده است. شاید به همین دلیل است که آثار او در کشورهای مختلف منتشر شده و مخاطبان گوناگونی در ایران، ترکیه، جمهوری آذربایجان، قبرس و دیگر کشورها یافته است.

این نگاه چندفرهنگی، بیش از هر جا در آثار فرهنگ‌نگارانه ایشان تجلی یافته است. تدوین **فرهنگ سه‌زبانه ترکی، انگلیسی و فارسی**، **فرهنگ جامع ترکی آذربایجانی به فارسی و فارسی به ترکی آذربایجانی**، **فرهنگ دوزبانه ترکی–فارسی و فارسی–ترکی**، **فرهنگ اصطلاحات حقوقی** و **فرهنگ روسی**، تنها تألیف چند کتاب مرجع نیست؛ بلکه تلاشی نظام‌مند برای برداشتن موانع زبانی و تسهیل ارتباط علمی و فرهنگی میان ملت‌هاست. این آثار امروز به منابعی معتبر برای استادان، دانشجویان، مترجمان و پژوهشگران تبدیل شده‌اند و سهمی ماندگار در توسعه مطالعات تطبیقی زبان و ادبیات دارند.

در کنار این خدمات ماندگار به زبان و ادبیات، استاد گلکاریان همواره کوشیده است نشان دهد که پژوهشگر علوم انسانی نباید از مسائل زمانه خویش فاصله بگیرد. از همین رو، بخش مهمی از فعالیت‌های علمی او به مطالعات علوم سیاسی، روابط بین‌الملل، ژئوپلیتیک، امنیت منطقه‌ای، سیاست انرژی و تحولات خاورمیانه اختصاص یافته است. حاصل این تلاش‌ها، انتشار ده‌ها مقاله پژوهشی در معتبرترین مجلات علمی نمایه‌شده در پایگاه‌های **SCI**، **SSCI**، **AHCI**، **ESCI**، **Scopus** و **ISC** و نیز انتشار کتاب‌هایی است که امروز در حوزه مطالعات منطقه‌ای و روابط بین‌الملل مورد استناد پژوهشگران قرار می‌گیرند.

آثاری همچون *History of Modernization in Türkiye*، *Empires and Anarchies: A Brief History of Oil in the Middle East* و *Iran's Nuclear Energy: Peaceful or Military? An Analysis About Iran Nuclear Crises* تنها نمونه‌هایی از تلاش علمی او برای پیوند دادن تاریخ، سیاست، اقتصاد و روابط بین‌الملل هستند. آنچه این آثار را از بسیاری نوشته‌های مشابه متمایز می‌سازد، نگاه تحلیلی، اتکای مستمر به منابع معتبر و پرهیز از جانبداری‌های سیاسی است؛ رویکردی که همواره ویژگی برجسته نوشته‌ها و تحلیل‌های استاد گلکاریان بوده است. در کنار این آثار علمی، رمان‌هایی چون **اشک‌های عشق**، **ناامیدی** و **بدون تو هرگز**، جلوه دیگری از روح لطیف، ذوق ادبی و نگاه انسانی این اندیشمند فرهیخته را به نمایش می‌گذارند؛ گویی همان قلمی که در تحلیل سیاست از استدلال و منطق بهره می‌گیرد، در عرصه ادبیات با احساس، تخیل و زیبایی سخن می‌گوید و روح و ذوق شورانگیزش را در اشعاری که به سبک عروض و نو سروده نیز متجلی می‌شود.

در کنار پژوهش‌های دانشگاهی، حضور مستمر ایشان در عرصه رسانه نیز بخشی مهم از هویت علمی او را شکل داده است. انتشار صدها یادداشت، مقاله و سرمقاله در روزنامه‌های عصر آزادی، مستقل، دنیای اقتصاد، شرق و آرمان ملی و نیز نگارش تحلیل‌های تخصصی در مجلات صدا، رصد، قفقاز، سیاست خارجی سایت تحلیلی- سیاسی شورای راهبردی روابط خارجی، مجله آکادمی روابط بینالملل نشان می‌دهد که او هرگز دانشگاه را از جامعه جدا ندانسته است. در نگاه ایشان، دانش زمانی به کمال می‌رسد که بتواند به فهم بهتر مسائل جامعه، ارتقای فرهنگ عمومی و شکل‌گیری گفت‌وگوهای مسئولانه درباره تحولات منطقه‌ای و جهانی یاری رساند.

این حضور مستمر در عرصه اندیشه و رسانه، تنها بخشی از کارنامه پربار پروفسور دکتر گلکاریان است. بخش دیگری از این میراث ارزشمند، در کلاس‌های درس، تالارهای همایش، کرسی‌های دانشگاهی و نشست‌های علمی شکل گرفته است؛ جایی که ایشان نه تنها به عنوان یک استاد، بلکه به عنوان راهنمای اندیشه، الهام‌بخش نسل‌های متعدد دانشجویان، پژوهشگران و استادان جوان بوده‌اند. راهنمایی و هدایت بیش از سی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکتری و سال‌ها تدریس و پژوهش در دانشگاه‌های ایران، ترکیه، جمهوری آذربایجان و قبرس، گواه آن است که رسالت علمی ایشان هیچ‌گاه به نگارش کتاب و مقاله محدود نمانده، بلکه در پرورش سرمایه انسانی و تربیت پژوهشگرانی که امروز خود در مراکز علمی و دانشگاهی فعالیت می‌کنند، تداوم یافته است.

ویژگی برجسته دیگر شخصیت علمی استاد گلکاریان، پیوند میان نظریه و عمل است. بسیاری از دانشگاهیان، یا در قلمرو پژوهش باقی می‌مانند و یا در عرصه تحلیل مسائل روز وارد می‌شوند؛ اما کمتر پژوهشگری می‌تواند میان این دو حوزه تعادلی پایدار برقرار سازد. استاد گلکاریان از معدود اندیشمندانی است که مطالعات عمیق دانشگاهی خود را به تحلیل‌های واقع‌بینانه از تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی پیوند زده و در تمام این سال‌ها کوشیده است تا در فضایی آکنده از هیاهوی سیاسی، صدای عقلانیت، اعتدال و بی‌طرفی علمی را

حفظ کند. از همین رو، تحلیل‌های وی همواره مورد توجه پژوهشگران، سیاست‌پژوهان و رسانه‌های تخصصی قرار گرفته و به عنوان نمونه‌ای از تحلیل مستند، منصفانه و مبتنی بر شواهد شناخته شده است.

بی‌تردید، چنین کارنامه‌ای نمی‌توانست از نگاه نهادهای علمی و فرهنگی جهان پنهان بماند. دریافت **جایزه ادبی کتاب طلایی** در سال ۱۹۹۴، **جایزه ویژه خدمات به ادبیات ترک** از سوی بنیاد نویسندگان و هنرمندان جهان ترک در سال ۲۰۰۱، **جایزه اتحادیه نویسندگان ترکیه** در سال ۲۰۰۷، **جایزه ویژه اتحادیه نویسندگان جمهوری آذربایجان** در سال ۲۰۱۷ و نیز **جایزه Academician Award** از دانشگاه خاور نزدیک قبرس به پاس فعالیت‌های علمی و پژوهشی، تنها بخشی از قدردانی جامعه علمی و فرهنگی از تلاش‌های چندین دهه ایشان است. این افتخارات، بیش از آنکه بیانگر موفقیت‌های فردی باشند، بازتاب اعتماد جامعه علمی به پژوهشگری هستند که همواره دانش را با اخلاق، فرهنگ را با مسئولیت و پژوهش را با صداقت علمی همراه ساخته است.

با این همه، شاید بزرگ‌ترین دستاورد پروفسور دکتر قدیر گلکاریان را نه بتوان در شمار کتاب‌ها، مقالات، جوایز و افتخارات او جست‌وجو کرد و نه در فهرست مسئولیت‌ها و مناصب دانشگاهی. میراث واقعی او، نسلی از شاگردان، پژوهشگران، مترجمان و نویسندگانی است که از منش علمی، فروتنی، دقت، نظم فکری و آزاداندیشی او آموخته‌اند. استاد گلکاریان همواره نشان داده است که عظمت یک استاد، پیش از آنکه در آثار مکتوب او متجلی شود، در تأثیری است که بر ذهن و شخصیت شاگردان خود بر جای می‌گذارد؛ تأثیری که با گذشت زمان نه‌تنها کاسته نمی‌شود، بلکه در آثار و اندیشه‌های نسل‌های بعد استمرار می‌یابد.

از همین منظر، مجموعه حاضر تنها ادای احترام به یک پژوهشگر برجسته نیست؛ بلکه ادای دین به اندیشه‌ای است که سالیان دراز در خدمت اعتلای فرهنگ، زبان، ادبیات، علوم انسانی و گفت‌وگوی میان ملت‌ها بوده است. مقالات گردآمده در این کتاب، هر یک از منظری متفاوت، بازتابی از گستره علایق علمی و ژرفای تأثیرات فکری استاد گلکاریان هستند و در کنار یکدیگر تصویری از دامنه نفوذ علمی و فرهنگی ایشان در فضای دانشگاهی منطقه و فراتر از آن ارائه می‌کنند.

اینجانب، به عنوان ادیتور این مجموعه، وظیفه خود می‌دانم از همه استادان، پژوهشگران و نویسندگانی که با پذیرش دعوت ما، در شکل‌گیری این اثر ارزشمند مشارکت کرده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری کنم. همچنین از تمامی داوران علمی، همکاران دانشگاهی، دست‌اندرکاران نشر و همه عزیزانی که در مراحل مختلف تهیه و انتشار این کتاب همراه ما بوده‌اند، قدردانی می‌کنم.

امید است این کتاب بتواند، هرچند به اندازه قطره‌ای در برابر دریای خدمات علمی و فرهنگی پروفسور دکتر قدیر گلکاریان، نشانی از سپاس و ارادت جامعه علمی نسبت به تلاش‌های خستگی‌ناپذیر ایشان باشد؛ تلاش‌هایی که بی‌تردید در حافظه علمی و فرهنگی ایران، جهان ترک و جامعه دانشگاهی بین‌المللی ماندگار خواهد ماند.

پروفسور دکتر نعمت یلدریم
استاد زبان و ادبیات فارسی
دانشگاه آتاترک، ارزروم – ترکیه